

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Nakoplov na vročilo. Nepriljubljenost plemen ne sprejemamo. Izdaja vsak teden. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3112

Učitelj na vasi

Tudi v Sloveniji stoji — čeprav je izmed jugoslovanskih pokrajin še najbolj industrializirana — kmetstvo vprašanje v ospredju zanimanja in skrbi vseh, ki se morajo iz kateregakoli razloga pečati z javnimi zadevami. Kmetijstvo je tudi pri nas zdaleka najvažnejša gospodarska panoga, bodisi po njegovem številčnem razmerju, bodisi po pomenu, ki ga zavzema kot producent najnujnejših življenjskih potrebščin.

Toliko z zgolj gospodarskega stališča.

Ce pa gledamo naše podeželje tudi kot najnaravnejši rezervar zdravih sil naroda in najbistvenejši tradicij ter koncem koncev kot jamstvo za ohranitev narodne samobitnosti in kontinuitete, se nam pokaže šele naš kmetijski problem v vsej svoji veličini in nujnosti.

Neodložljivi gospodarski in moralni razlogi govore torej za to, da ne sme nihče mimo tega vprašanja z zaprtimi očmi.

Ce smo trdili zgoraj, da stoji to vprašanje v ospredju zanimanja vseh, ki se pečajo z javnimi zadevami, smo imeli v mislih predvsem ponovne izjave državnih funkcionarjev na najvišjih mestih ter resolucije raznih kmetijskih in drugih gospodarskih organizacij in ustanov.

Zal da kljub temu pravilnemu spoznanju in vrednotenju položaja ne pridemo nikakor od besed do dejanj, da se reševanje krize našega kmeta ne premakne z mrtve točke in da postaja to vprašanje vsled tega vedno bolj pereče in zamotano. Nemožnost se je ubraniti vtisu, da se merodajni činitelji ne morejo odločiti, poseči z vsjo potrebno energijo v ta gordijski voz ter da se prepušča usodnemu toku prasta pot, po znanem pasivističnem reku »Après nous le déluge«.

V čem obstaja v glavnem problem našega kmetijstva?

Posestne razmere našega kmeta so vsled preobljudenosti Slovenije skrajno neugodne: okrog tri četrtine poljedelske zemlje so razdeljene na male kmetije od 0—10 ha. Niti ena četrtina naših zemljiških posestnikov se ne more torej prehranjevati izključno od donosa svoje zemlje.

Splošna gospodarska kriza ne le da preprečuje odvisni odtok delavstva s kmetij v industrijska in obrtna središča, marveč vrača že nekaj let cele falange brezposelnih nazaj v vasi, kjer pomnožujejo bedo in nezadovoljnost. Toliko domača mesta kolikor tujina naravnost tekmujejo med seboj v tem usodnem izločanju naše kmetijske delavne sile.

Nič čudnega, če so narasli kmečki dolgi v zadnjem desetletju na ogromne vsote in da bi bil zato tudi v normalnih kreditnih razmerah denarni trg zaprt za veliko večino slovenskih kmečkih gospodarstev. Pri obstoječi kreditni krizi se pa niti prihranki v kmečkih denarnih zavodih ne morejo uporabiti za poživitev kmetijskega gospodarstva.

Neorganiziranost kmečkih mas, ki stoje tako brez učinkovitega orožja nasproti organizirani in po sedanjih državnogospodarski politiki celo privilegirani industriji, je ustvarila škodljive gospodarske škarje: razmerje med cenami industrijskih in kmetijskih produktov postaja za kmeta vedno neugodnejše.

Autarkična politika povojnih držav onemogoča še tisto malo trgovine, ki bi prišla v poštev za slovenske pridelke, ali pa vsaj politika njihove cene tako navzdol, da se je izkupiček našega gospodarstva znižal skoraj na polovico.

To so torej v glavnem ona trda dejstva, ki glodajo ob srčni koreniki našega kmetijskega gospodarstva in narodnega zdravja. Gospodarski polom kmeta bi potegnil za seboj vse ostalo prebivalstvo in oškodoval istočasno kulturno in moralno življenje vsega naroda.

Klic po rešitvi kmečkega vprašanja je zato vedno kot upravičen.

Napisali smo par glavnih ugotovitev v učiteljskem listu za učiteljstvo. Te ugotovitve naj nam služijo kot vodič za orientacijo v gospodarskem in kulturnem delu na našem težko prizadetem podeželju, sicer nam grozi vsak moment nevarnost, da od samih drevce ne opazimo gozda.

Skozi lupo teh ugotovitev se nam bo pokazalo po večini naše delo, ki je veljalo vse do zdaj kot izredno važno in neobhodno potrebno, v popolnoma drugačni perspektivi. Ni izključeno, da se bo marsikateri »kulturni pionir« zalotil v vlogi gasilca, ki v potu svojega obraza vlači iz goreče hiše razno staro šaro, a pozablja pri tem na človeške žrtve, nad katerimi se zgrinja podirajoče se tramovje.

A tudi oni drugi, ki niso sicer nikdar izgubili izpred oči središčnega problema naše vasi, se zavedajo z zagrenjeno dušo, da stoji osamljeni sredi današnjega vrtinca, da nimajo posnemalcev in pomočnikov ter da tone njihovo prizadevanje neizkoriščeno v morje splošnega malodušja in anarhične nesistematčnosti.

Ne moremo se ubraniti moreče skrbi, da se vsi skupaj premalo zavedamo težkega položaja, v katerem se nahajamo ter da ne vo-

dimo uvidevnega računa o posledicah, ki se zde neizogibne.

Vemo sicer, da postaja naše šolstvo vsak dan luksuriوزnejša ustanova, ki težko obremenjuje javne dajatve, a ne vrača niti malo tega, kar bi morala, da se ustrezne potrebam današnjega časa in niti ne vzgaja ljudi, kakršne zahteva naša doba. — Vemo, da je

naše izvenšolsko delo razblinjeno že v posameznih vseh na nebištvene panoge, da manjka v vsej Sloveniji ustrezajočega modernega šolskega in izvenšolskega sistema, a prav zato se moramo vsi skupaj — z odločujočimi faktorji vred — vprašati, kaj naj storimo, da ne bomo ob dnevu, ki pride, sojeni in obsojeni.

L. G.

Rojstni dan Nj. Vis. kneza namestnika Pavla

V torek, dne 28. aprila, je praznoval knez namestnik Pavle svoj 43. rojstni dan.

Sin kneza Arzena in bratranec blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja se je rodil 28. aprila 1893. v Petrogradu. Gimnazijo je dovršil v Beogradu, univerzo je posecal v Oxfordu.

Tragična usoda blagopokojnega kralja Aleksandra ga je postavila v ospredje, kajti

prej smo ga poznali le kot predsednika Rdečega križa in tudi vernega sodelavca kralja Zedinitelja.

Med trojico kraljevskih namestnikov pripada on kraljevski rodbini. Zato kličemo ob njegovem rojstnem dnevu:

Naj živi visoki kraljevski dom Karađorđević!

Dom učiteljic

Poročilo občnega zbora dne 9. aprila t. l.

Načelnica tov. Sodnikova je otvorila občni zbor. Pozdravila je vse navzoče, predvsem g. Minko Govekarjevo, predsednico jugoslovanske zveze za dravsko banovino, bivšo učiteljico, ter g. predavatelja docenta dr. St. Gogala. Z obžalovanjem je ugotovila, da so se tovarišice odzvale v razmeroma skromnem številu, kar je pa razumljivo, ker so isti dan zborovala tudi druga društva.

Dr. Stanko Gogala je predaval o zelo aktualni temi: »Nova šola — novo življenje«. Predavanje je izoblikoval povsem svojevrsno. Osnovna misel je bila, življenje vodi šola, šola pa vodi življenje. Pri tem ni misljeno obče življenje, temveč življenje posameznika, življenje v učencu samem.

Šola naj vodi in bogati to življenje ne samo v metodi, ki je doslej trpala v otroka razno stvarino. Vse dosedanje reforme so bile več ali manj zunanega značaja, naši šoli pa je najbolj potreba, da se notranje prenovi in preosnuje.

Učitelj naj stopi otroku nasproti kot človek, ki ga spoštuje, skuša naj se vživeti vanj, prislusne naj njegovi duši. Naj mu ne vsiljuje tega, kar njega samega zanima, podredi naj se duševnosti otrokovi, samo tako more preiti učiteljevo delo v resnično vzgojno prizadevanje. Pravi učitelj se preda popolnoma učencu in ta začuti takoj, kje bo našel razumevanje in kdo mu bo znal odgovoriti na njegova vprašanja.

Današnja mladina se razvija hitreje, njena notranja zrelost je nenavadno zrasla. Najvažnejša naloga vzgojiteljeva je, da skuša gojenja pritegniti in gledati, da se mu ne izmakne. Le učitelj, ki je sam notranje bogat, more zadovoljiti mladega človeka. Če se mu je posrečilo pridobiti zaupanje otrokovo, bo znal razgibati njegovo duševnost in ga zbuditi k novemu notranjemu življenju. Šola bo postala otroku vir notranjega bogastva, iz katerega bo črpal in dobival pobudo k lastnemu ustvarjanju.

Le taka živa šola zbuja novo življenje, zahteva pa resnično živega učitelja.

Predavanje, podano s toplino in iskrenostjo, se je tudi toplo sprejelo, le škoda, da nas je bilo premalo.

To so misli, v katere bi se bilo zatopiti vsakemu učitelju in vzgojitelju. Naša šola je vkljub vsemu prizadevanju v resnici okostnena, poudarja preveč zunanje delo, nedostaja pa ji notranje poglobitve.

Gospodarsko predavanje g. ravnatelja Boža Račiča je imelo predvsem namen za zainteresirati tovarišice za delovanje in prospevanje »Osrednjega zavoda« kot ustanove, ki že zdaj z velikim uspehom podpira domače obrte in zaposluje na stotine našega domačega ženstva. Položaj naših vasi je danes naravnost obupen, prizadeti so zlasti obmejni kraji in oni, ki so izgubili zaradi sankcij dosedaj stalne vire zaslužka. Edina pomoč je zaposlitev žen.

Osrednji zavod vzdržuje že veliko šol in ima v različnih krajih dobro organizirane postojanke, kjer so vpeljane razne tehnike ženskega ročnega dela.

Izdelki naših žen so dosegli glede izvedbe in solidnosti že tako višino, da lahko tekmujejo z vsakimi inozemskimi; tujina jih že močno upošteva. Pri nas pa je širša javnost še premalo poučena, zato ne polaga važnosti na povzdigo domačih obrtov. Me učiteljice v tem oziru lahko precej pripomoremo, s tem da same vselej zahtevamo le domače izdelke in odklanjamo inozemske. S svojim vplivom in z nasveti pa tudi med drugim ženstvom v tem oziru lahko vršimo važno kulturno in socialno nalogo.

H koncu je g. predavatelj povabil zadrugo, naj si ogleda obrat zavoda. Načelnica se mu zahvalja za zanimivo predavanje s prošnjo, da bi mogle ogledati učiteljice zavod ob prihodnji učiteljskega tečaja. G. Govekarjeva nasvetuje, naj bi se pri tej priliki pokazali stroj-

ni izdelki in izdelki ročnega dela, ker široka javnost tega ne zna ločiti in primerno ocenjevati.

Poročila funkcionar.

Načelnica poroča: a) Glede naših predlogov vplacil za dosmrtna stanovanja ni bilo dosedaj nikakega odziva. Predlogi so samo ogroženi, izvedba se bo ravnala po razmerah, ki bodo tedaj, ko bomo mogle svoje načrte uresničiti.

b) Glede združitve našega doma z domom visokoškola še ni prišlo do razgovora, vendar kaže, da se bo naša akcija razvijala v to smer.

c) Napredek v številu članic in izjav za kamne je neznaten. Temu bo glavni vzrok splošno slabo razpoloženje zaradi neugodnih službenih razmer. Vendar bi to ne smelo negativno vplivati na stanovsko zavest, nasprotno, ravno osredotočenje nas bo jačilo, da bomo lažje kljubovali udarcem.

Nekatere članice so prošle za ukinitve mesečnih odteljav za kamne. Načelnica pozove navzoče članice, naj izrečejo tozadevno svoje mnenje. Soglasno se je izjavilo, da zadruga iz tehničnih razlogov na to nikakor ne more pristati. Poleg tega bi na tako neresno postopanje omajalo zaupanje v naše delo.

Iz tajniškega poročila tov. Herenove je razvidno, da je imela zadruga od zadnjega občnega zbora 7 rednih odborovih sej in širši sestanek članic o Božiču.

Izmed važnejših dopisov je bil poziv Gospodarskega sveta, odseka učiteljskega združenja, za podvignj stanovskih gospodarskih in socialnih ustanov. Započela se je akcija agitacijskih predavanj za vse učiteljske gospodarske ustanove ob priliki sreskih učiteljskih zborovanj. V ta namen je naša zadruga oddala Gospodarskemu svetu informativno okrožnico, ki je prišla na razgovor pri nekaterih učiteljskih zborovanjih. Načelno dobra zamisel nam pa do danes ni prinesla vidnega uspeha.

Na vprašanje »Učiteljskega doma« v Ljubljani, ako bi sodelovale pri nameravani efektini loteriji v korist Učiteljskemu domu, je zadruga obljubila svojo pomoč. Pri tej priliki je pozvala načelnica vse navzoče čla-

VSEBINA:

Učitelj na vasi.

Rojstni dan Nj. Vis. kneza namestnika Pavla.

Dom učiteljic.

Nauk iz nadloge.

Pravi Slovenci, Vindiši in južna Stajerska.

Dvodnevni vrtnarski tečaj za učiteljice.

Smučarski tečaj za učiteljske.

Krško narodno šolstvo v luči statistike.

LISTEK: Trije kralji ogratarski.

Splošne vesti. — Osebnne zadeve. — Listi

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. —

Naša gospodarska organizacija. — Mla-

dinska matica. — Šolski radio. — Stanov-

ska organizacija JUU. — Novosti na

knjižnem trgu.

nice, zlasti poverjenice, naj se s svojim vplivom zavamejo za stvar in sodelujejo, ker solidarnost in samopomoč nas bosta moralno dvignili in gospodarsko okrepili.

Zavetišče Marije Mehletove daje v tem letu zavetje in opoldanski obed 4 krat na teden 66 učenkam I. drž. dekl. mešč. šole. 46 učenek prispeva z majhno odškodnino, 20 najubožnejših dobiva obed brezplačno. Zavetišče se vzdržuje iz podpor ministrstva za soc. politiko, kr. banske uprave, mestnega poglavarstva, Rdečega križa, iz prispevkov učenek in prispevkov učiteljstva I. drž. dekl. mešč. šole in drugih dobrotnikov. Vendar so te podpore spričo splošnega slabega gospodarskega položaja vedno bolj pičle, letos je celo izostala podpora ministrstva soc. politike, ki je bila doslej glavni vir dohodkov za zavetišče. Tako je prišlo zavetišče v precej neugoden položaj, upamo pa, da se nam bo z osebnimi intervencijami in pismenimi vlogami posrečilo zagotoviti obstoj zavetišču tudi za prihodnje leto.

Iz blagajniškega poročila tov. Levčeve je razvidno, da je znašal celokupni promet v pret. poslovnem letu Din 142.804,19, gotovine v blagajni je Din 1378,28, hranilne vloge Din 98.353,51, v poštini hranilnici Din 4040,95, vredn. papirji in premičnine Din 2601,—, deleži članov 600 Din, deleži pri Zvezi slov. zadrug in drugod 600 Din.

31. dec. pret. l. je štela zadruga 187 članic t. j. 1 več nego lani.

Tajnica nadzorstvenega odbora tov. Gregoričeva ugotavlja v svojem poročilu, da je pri pregledu blagajniških knjig našel odbor najlepši red, kar je zaslug naših vestne in marljive blagajničarke, kateri za njeno požrtvovalno delo izreka popolno priznanje.

Tov. Levčeva se v imenu odbora zahvali načelnici za njeno prizadevanje v prosepah zadruge. Prav tako se zahvali načelnica vsem odborcem in poverjenicam za vsestransko pomoč z željo, da bi zadrugi kmalu pripomogle do uresničenja naših načrtov.

Pri volitvah se je na predlog tov. Sušnikove izvolil prejšnji odbor.

Za bodoče leto skušamo znova zastaviti vse sile, da pridobimo čim več novih članic in podpornic. Kot najuspešnejše sredstvo so se izkazala osebna propagandna predavanja po posameznih srezih.

G. Govekarjeva se je najlepše zahvalila, da smo jo povabile v svojo sredo in jo izrazila priznanje našemu delu z željo, da bi se nam kmalu posrečilo zgraditi dom, ki bi nudil gostoljubno streho tudi drugim ženskim društvom.

Pri slučajnostih so se navzočim članicam razdelile podpisne pole za mirovno akcijo.

Nauk iz nadloge

Meseca septembra preteklega leta so bile z uredbo kraljevske vlade znižane plače vseh državnih uslužbencev. O tem je bilo mnogo govora in tudi javnost si je ustvarila o tej uredbi povsem točno sodbo. Dasiravno jih je zelo težko pogodila, je imela ta uredba vendar le zelo poveljno posledico: Ona je odprla očem vsem državnim uslužbencem in spregledali so, kako zelo je zanje potrebno, da so združeni.

Dasiravno člen 76. uradniškega zakona prepoveduje »vsako sporazumno akcijo raznih združenj« brez predhodnega odobrenja pristojnega ministra, — lakota, ki nažene volka iz gozda, je nagnala ljudi, da se združijo kot eden človek in da složno stopijo v obrambo svojih življenjskih interesov. To stališče, — ostro v svojem bistvu, umerjeno po formi, a podčrtano z utemeljenimi razlogi, — je napravilo globok vtis, tako na javnost, kakor tudi na kraljevsko vladu. Temu stališču, ki se ni dozdevalo dovolj energično samo nestrpnostim in onim, ki so toliko ostrejši z jezikom, kolikor so mlačnejši pri delu, se imamo brez dvoma zahvaliti, da je tako hitro prišlo do gotovih korektur v omejenih uredbi. To stališče je bilo morda posredno tudi razlog, da se je prenehalo misliti na nova znižanja, o katerih se je uporno šepetalo nekaj mesecev.

Složni nastop državnih uslužbencev jim je dvignil v javnosti ugled tudi v drugi smeri.

Ljudstvo je pri nas kaj rado gledalo v državnih uslužbencih samo najete delavce, ki hočejo od države, svojega delodajalca, iztisniti čim večji zaslužek, ne računajoč z ničemer drugim. Neki zelo znan politik s pretenzijami državnika visokega stila se ni sramoval, na nekem zboru obtožiti državne uradnike, ki da mislijo samo na svoj želodec in se ne brigajo za bedo širokih narodnih slojev. — Ta primer je dobrodošel (vsako zlo ima svojo dobro stran!), da pokaže vsemu svetu, kako napačna so taka mišljenja, v kolikor se tičejo državnih uradnikov.

Toliko o našem odnošaju napram uradništvu, ki so izven naših vrst in večkrat na žalost proti nam. Ampak iz svoje velike nadloge moramo tudi zase izvleči poseben nauk. Mi ne moremo biti niti v eni organizaciji zadovoljni sami s seboj. V svojem opredeljevanju je treba iti vedno s sledečega osnovnega stališča: Tvojo pravico spoštujemo samo v toliko,

Učitelj pravi....

Vaši čolji naj bodo vedno v redu, nosite gumi podpetnike na čoljih, ker s tem prihranite denar, a pri hoji ne povzročajo ropota.

PALMA

GUMI-PODPETNIKI

JUGOSL. IZDELEK

Dobro se pri vsakem čevljarjem mojstru!

v kolikor jo moreš ti vsiliti, odnosno — drugače rečeno — kolikor si sposoben se žrtvovati zanj. To mora prodreti v zavest vseh državnih uradnikov. In ko se ustvari ta splošna stanovska zavest, tedaj se ne bo moglo dogajati: da bi na stotine in tisoče učiteljev, ali profesorjev, ali poštarijev stalo izven svojih strokovnih organizacij — iz najsebičnejših pobud (da ne plačujejo članarine!), računajoč, da se bodo v vsakem primeru tudi oni okoristili z rezultatom, ki jih dosežejo oni združeni njegovi tovariši, ki se ne plašijo materialnih žrtev. Kdor koli tako računa, ni dober človek in ne zasluži pažnje svojih tovarišev; še več nego to, on je neposreden sovražnik svojim tovarišem kakor tudi samemu sebi, ker udružuje, ako bi imelo tudi njega v svojih vrstah, bi, ker bi bilo močnejše, prišlo tudi do hitrejših in povoljnejših rezultatov. Zaradi tega je treba take sebičneže po pravih bojkotirati.

Prvi problem je, kakor vidimo, v tem, da s širjenjem stanovske zavesti in obračanjem glave od sebičnežev zberemo v svojih strokovnih združenjih vse brez razlike. Drugi problem je prav tako važen. Ko se izvrši zbiranje vseh, je treba nadaljevati, da se ustvari in obdrži visoko enoten duh, enotna volja, da tudi javnost in odgovorni činitelji vidijo

pred seboj vedno ves stan složen in pogumen kadarkoli so v vprašanju stanovski interesi (ne samo materialni!). Trezna stanovska zavest mora onemogočiti razne puntarje in sejale razdora, ki — včasih iz strankarskih, največkrat pa iz sebičnih razlogov — vnašajo neshodno in razdor in z brezsmiselnimi prepriparizirajo vse moči celote. S kakimi besedami naj označimo gospoda, ki je na nekem stanovskem zborovanju zahteval, da se izglasuje nezaupnico predsedniku stanovske organizacije zaradi tega, ker je prišel v spor z oblastmi, — a njemu in vsem ljudem je dobro znano, da je prišlo do spora, ker je ta predsednik pravilno in možato branil interese svojega stanu! Treba je delati v tej smeri, da bo razvita stanovska zavest stala borbenejša nego kdajkoli za človekom ali za ljudmi, ki stavijo na kocko svoj osebni položaj za dobrobit celote.

Šele tedaj, ko se v stanovskem pogledu toliko popravimo, da nas na vprašanju stanovske solidarnosti nikdo in nič ne more razdružiti, in niti omajati, šele tedaj bomo mogli s pravico misliti:

Sedaj nas bodo spoštovali, ker smo močni in pripravljeni na borbo.

R. Knežević,
preds. Jugosl. prof. združenja.

Pravi Slovenci, Vindiši in južna Štajerska

Graška »Tagespost« je 10. aprila t. l. objavila članek »Slovenci na Koroškem«, dva dni prej pa »Berliner Tageblatt« članek »Spodnje Štajersko«. Prvi deli prebivalstvo Koroške v prave Slovence in Vindiše potvarjajo pri tem našo zgodovino, kar dokazuje še vedno staro miselnost avstrijskega nemštva; drugi pa opisuje »trnjevo« pot Nemcev na Južnem Štajerskem v kulturnem, jezikovnem in verskem pogledu. Je to jeremijada, katerih smo že videni in katere lahko ovržemo z dokazi iz svobodnega življenja Nemcev v naši deželi. Pri tem dokazovanju in primerjanju nam seveda bolet stiska srce, ko naša »balkanska« kultura daje pri nas živčnim Nemcem in celo Nemčurjem popolno svobodo. Pisca sta vsekakor sodila situacijo po narodnem reku »Vsak sodi po svojem kopitu«.

Predalec bi zašli, ako bi razpravljali o vseh in obeh člankih predbacivanih natolevanj in pretvorb, ne da bi pri tem zopet odkrili ran našega naroda. Vendar mora učiteljstvo, ki je v vseh teh bojih stalo z drugimi borci na vidnem mestu, zopet izpolniti zahteve vklesane v gosposvetski kamen ter ista toliko staro slovensko tradicijo. Že leta 1444. je naš zadnji knez Ingo prepustil Ernestu Zelnecemu oblast nad Slovenci in vendar so morali Nemci na Koroškem leta 1920. v slovenskem jeziku — v jeziku ondotnega prebivalstva — agitirati za svojo zmago, pri čemer so se posluževali tudi pretvorb, prevar, glasovanja mrtvih in najširoko-

posrednem štiku z narodom, borilo se v družstvih in šolah proti nemškimi organizacijam in njihovimi ponemčevalnicami Schulvereine. Stoletja je obiskoval njihove hiše, stoletja počeval otroke v jeziku pradedov. Zato ob tej priliki lahko z drugimi branitelji odločno zavrne nesmiselne zahteve z Dunaja in Berlina.

Učiteljstvo, kot najtesnejši delavec z narodom in dober poznavalec njegove usmerjenosti, najstrožje obsoja pretvorbe različnih starih nemških in avstrijskih možganov, ki skušajo iz samokoristnih nagonov deliti Slovence na Koroškem v različne med seboj nerazumevajoče se skupine, kakor tudi odločno zavračajo absurdne trditve bivših absolutistov o »trnjevi« poti Nemcev na bivšem južnem Štajerskem. V dokaz prvega navajamo tisočletno uporabo slovenskega jezika na Koroškem, ki se nikoli tako ne razlikuje v svojih narečjih kot n. pr. Nemec iz severa in njegov brat iz juga ali pa celo zlahka nemščina Dunajčanov in naših Kočevarjev ter isto toliko staro slovensko tradicijo. Že leta 1444. je naš zadnji knez Ingo prepustil Ernestu Zelnecemu oblast nad Slovenci in vendar so morali Nemci na Koroškem leta 1920. v slovenskem jeziku — v jeziku ondotnega prebivalstva — agitirati za svojo zmago, pri čemer so se posluževali tudi pretvorb, prevar, glasovanja mrtvih in najširoko-

Trije kralji ogradarski

Ko so prišli dnevi stiske in pomanjkanja, so se zbrali trije kralji ogradarski, Cifra, Matjažek in Holaj, sedli so za mizo in pri tretjem litru so si razdelili vse dobroto in čednosti tega sveta. Holaj je vzel v zakup rodoljubje, Cifra napredek in pridnost in Matjažek poštenost. Bili so rodovitni časi, blagodejen dež je rosil z neba in čednosti so uspevale in se razbuhotile, dajale so obilen sad in kašče vseh treh kraljev so bile zvrhane polne.

Nerodne postave so pa izmalčile blagoslovljeno življenje, z dobrimi leti je prišel v Ogrado učitelj Tomaž. Star je bil že, trudno je hodil, kot bi se hotel v zatišju odpohiti od vsega hudega, kar je že prestal. Ograda se ga je razveselila, Tomaž se je pa samo smehljaj. Niti iskric hudočije ni bilo v njegovem srečnem, najboljši zakrknjenemu grešniku je vse dobljivo odpustil, tiho je opravljal svoje delo in se ni brigal za svet. Skromno je stopal mimo hiš in se pokrival pred vsakim znamenjem. Prešli so dnevi, v Ogradi so se privadili starega gospoda, napol svetnik se jim je zdel, otroci so tekali za njim, stari ljudje so ga ustavljali.

»Tak poštenjak!« so govorili med seboj. »Ze na zunaj se vidi, kakšen je. Takega ne premore Ograda.«

»Poštenjak!« je nezadovoljno majal z glavo Matjažek. »Kakšne postave so to? Kar tako se priklati od nekega star človeka in vzame človeku vso čast. Vprašam vas, ali je to prav?«

Pa je poklical še Cifro in Holaja in že pri prvem litru so sklenili, da to ni prav in da Ograda tega ne sme trpeti.

»Ti, samo ti, imaš pravico biti največji poštenjak v Ogradi,« sta rekla Cifra in Holaj. »To se vendar razume! Kakšen red pa bi bil to, da pride neobdiganter kak berač, ki nam vse naše čednosti odnese, tako rekoč ukrade.«

In učitelj Tomaž je dobil pismo, naj pospravi svoje stvari in naj se premakne v Tihi dol, zakaj, to vendar ne gre, da bi bil narodu v spotiko. Otroci so jokali, ljudje niso razumeli, ali je uradna potreba in Matjažek se je oddahnil.

Pa so poslali v Ogrado drugega učitelja, krepkega in resnega in brž so se ga ljudje razveselili. Še Matjažek ga je poklical na pol litra. Novi učitelj ni stopal tako trudno, bil je poln življenja in imel je žuljave roke. Stopal je po vrtovih, ni dosti govoril, vzel je škarje, obrezoval drevje, cepil, zdravil bolno živino, delal prošnje za vaška pota, učil kmetovanja, od jutra do večera je bil na nogah, od hiše do hiše je hodil, nikdar se ni utrudil.

»Ta je prav,« so se blagovili ljudje, »daleč naokoli nimajo takega. Ta je za napredek, za delo, človek, kakor jih ne poznamo na Ogradi.«

»Kaj?« je vzkliknil Cifra, drugi kralj. »Za napredek sem vendar jaz, vso učenost sem pretehtal in zmeraj sem delal za blagostanje in gospodarstvo. Kaj bi se tak človek mešal v naše delo! Ali je to taka pravica, kak red?«

In oba kralja sta vzkliknila, da to ni noben red in da Ograda trpi zaradi nereda.

»Za napredek smo že mi tukaj, Sicer pa ne maramo novotarij in ljudsko mnenje je treba spoštovati.«

In tudi drugi učitelj je dobil ukaz, naj odide, da bi ne bil v napotje splošnemu napredku in blagostanju. Otroci so jokali, ljudje

Novost!

Pristnobarvne, lahke bombažaste tkanine za obleke ki se ne mečkajo.

A. ŽLENDER
Ljubljana, Mestni trg 22

grudnejših obljub svobodi. Naš narod je v kljub sto- in stoletnemu robstvu ostal vedno za germanizacijo odporen.

Iluziji nemškega dopisnika o »nemški deželi med Savo in Dravo« odgovarja učiteljstvo, zavedajoč se nepotrebnosti razprave tega vprašanja, samo tole, da je to samo nadaljnji korak njihovega sistematičnega grabljenja naše zemlje, da je tu narod isto tako odporen proti germanizaciji kakor na Koroškem in da smo Jugoslovani tolerantnejše postopali z njimi, kakor pa marsikatera velešla, ki z največjim bobnom razglasuje svoje razumevanje do kulturnih vrednot naše na-

rodne manjšine. Našim Nemcem se godi mnogo bolj, kot pa njihovim bratcem prav v bližini meje ali celo onim v rajhu. Poleg svobodnega šolstva vseh vrst uživajo popolno svobodo Kulturni, Sängervereine, cerkvene občine, itd. A naši bratje na Koroškem — molče!

Učiteljstvo je in bo stalo vedno z vsemi drugimi borci na mejah svoje domovine kot bučen čuvar jugoslovanske zemlje in njenega svobodnega roda ter bo sočustvovalo s trpečimi brati severno Karavank in južno Julijskih Alp, dokler tudi njim ne vzklije svoboda!

Rupnik Vinko.

Dvodnevni vrtnarski tečaj za učiteljice

V St. Juriju ob južni železnici se je v tamošnji banovinski kmetijski šoli v dneh 20. in 21. aprila vršil vrtnarski tečaj za učiteljice ter žene in dekleta meščanskih slojev. Med udeleženkami je bilo tudi 36 učiteljic, ki so prispele iz različnih krajev banovine. — Tečaj je bil praktičen in teoretičen in je imel poleg poučnega, še namen dvigniti med že obstoječimi sadjarskimi in vrtnarskimi društvi po deželi zanimanje za vrtnarsko panogo, ki se po deželi bolj zanemarlja, k čemer naj bi pripomogle tudi naše učiteljice. Osnujejo naj se pri društvi vrtnarski odseki.

Program tečaja je bil zelo posrečen. Kljub kratko odmerjenemu času je bila v tečaju predelana vsa potrebna snov. Glavni predavatelj strokovni učitelj g. Vardjan je na svojstven način strokovnjo predaval o na-

črtih šolskih vrtov, o družinskih, počitniških (weekendskih), Schreierjevih in drugih vrto- v, o obdelovanju vrtnih zemelj, rabi sodobnega vrtnega orodja, enojenju, sejanju in oskrbovanju zelenjadnih rastlin, o gnojaki, toplakih, silnicah in izkoriščanju enojakov.

Snov drugega dne je bila: posebno zelenjadništvo, najvažnejše zelenjadnice in njihova vzgoja in oskrba, spravljane zelenjadnic, najvažnejše cvetice na vrtu, na oknu in oskrba cvetic. Gospod predavatelj je tudi sicer ob vsaki priliki ustregel vsakomu: s svojimi bogatimi nasveti. — Praktična dela je vodil neumorni vrtnar gosp. Korber z velikim potrpljenjem, kakaj učiteljice nismo varčevale z vprašanji. Tečaj je vsekakor dobro uspel in je svoj namen dosegel. Ob letu bi ga kazalo obnoviti in raztegniti. — KČ.

Smučarski tečaj za učiteljske

Lepi spomladanski dnevi se pričenjajo, z njimi pa se je umaknila tudi zima visoko v gore. Mladina bo zopet gojila razne telesne vaje na prostem. Kakor je pri nas v obilni meri poskrbljeno za razmah »poletne« telovadbe, tako se živo občuti pomanjkanje strokovnega smučarskega pouka v šoli. Ker manjka učiteljev-smučarjev, ostaja mladina marsikje v zimskem času brez pouka v smučanju. Ta nedostatek v telesni vzgoji skuša sčasoma odpraviti kr. banska uprava.

Na njeno pobudo se je letos prvič uvedlo smučanje na učiteljske, in sicer v V. letnik. Smučarski tečaj za učiteljske se je vršil radi letošnjih neugodnih snežnih razmer in radi pomanjkanja prostega časa od 14. do 16. febr. na Veliki planini in se je nadaljeval o velikonočnih počitnicah od 13. do 17. aprila na Voglu v Bohinju.

Vodstvo in nadzorstvo tečaja je bilo poverjeno g. prof. Jerasu Josipu, referentu za telesno vzgojo pri kr. banski upravi. Namen tega koristnega tečaja je vzgojiti kader učiteljev-smučarjev, ki bodo v poznejših letih uspešno poučevali smučanje v šoli.

Telesna vzgoja in duševna izobrazba sta v okviru celotne vzgoje enakovredni. Prirodno, to je praktično uporabljiv vajam je treba dajati prednost. Z njimi premagamo ovire, zapreke v vsakdanjem življenju (reden obisk šole v gorskih vaseh, kjer so smučarji prometno sredstvo). Z njimi utrjujemo zdravje, razvijamo smisel za prirodo in spoznava-

mo krasoto naše domovine. Smučanje vpliva na pogum in navajanje na red. Vrhunskih uspehov (rekordov) pa pri telesni vzgoji v narodni šoli ne zahtevamo, saj se itak prekmalu pokažejo med mladino sami od sebe nepravilni in nezdružni športni izrodki, ki se n. pr. v nogometu najbolj živo odražajo. Tu je treba res prave vzgoje. Doživetje lastnega uspeha sicer stopnjuje veselje do športa, ne sme pa prekoračiti zdrave meje.

Za zdravje v tečaju je skrbela gospa dr. Lunaček. K sreči so bili vsi tečajniki pri najboljšem zdravju; saj so fantje pod nadzorstvom prof. telovadbe g. Vinka Zaletla pokazali, da je prvi pogoj uspeha v tečaju red in disciplina, ki ne vlada samo na učiteljski, ampak tudi v naravi, da se tako preprečijo nepotrebne nezgode.

Tehnični vodja tečaja je bil naš smučarski pionir, priznani stari praktik t. l. Ivan Tavčar, ki je vodil 1. skupino. 2. skupino pa je prevzel tov. Janko Sicherl. Oba smučarska učitelja sta z obilno strokovno in pedagoško prakso vodila po preizkušenih metodah praktični in teoretični del pouka.

Zjutraj so bile najprej na vrsti gimnastične vaje. Nato so sledile praktične vaje. Po predpisanim učnem načrtu je bilo postopoma predelana metodsko vsa smučarska tehnika. Vmes so bile vpletene tudi razne smučarske igre. Popoldne je bilo ponavljanje snovi. (Praktična uporaba predelane snovi na kratkih izletih.) V večernih urah so se vršila predavanja.

Tov. Tavčar je predaval sledeče:

Smučarska oprema, smučarska tehnika, zgodovina smučarstva, orientacija v planinah s pomočjo zemljevida in kompasa, nevarnosti zime, gradnja zaslonih zavetišč, transport ponesrečencev i. dr.

G. dr. Lunačkova je govorila o higieni smučanja, o poškodbah, o prvi pomoči v nevarnostih itd.

Tov. Sicherl je pripovedoval naslednje: Metodika smučanja, smučanje v šoli (smučarska ura — dve učni sliki), organizacija smučarstva med šolsko mladino in med narodom.

Vsi tečajniki so pazljivo sledili pouku in marljivo sodelovali v tečaju. O tem so pričale živahne debate, ki so se vršile zvečer po končanem delu, ki je trajalo od ranega jutra do poznega večera natančno določeno po urniku. Po debati pa se je razvila dostojna (na planinah ni vedno tako), tovariška zabava. Ob zvokih kitare se je oglašil krepki pevski zbor z lastno smučarsko himno.

Prav ljubke kuplete je pel tečajnik Žitnik. Tov. Sicherl pa je s humorjem pripovedoval zanimive smučarske dogodivščine naših malčkov. V taki obliki seveda ni mogla smuka utruditi in dolgočasiti ostalih številnih gostov, ki so delili toplo-zavetje pod gostoljubno streho Skalaškega doma na Voglu z banov. tečajniki, ki so preživeli tu par ur poštene zabave, zavedajoč se, da jih čaka kmalu zopet težak življenjski boj za obstanek.

Ob zaključku tečaja se je g. referent Jeras v imenu banske uprave zahvalil vsem sodelavcem za njihov pooprtevni trud ter bodril tečajnike naj pridobljeno znanje ponesejo med narod in naj povsod širijo smučanje — to lepo telesno panogo. V imenu tečajnikov

Venceslav Winkler